

En aquesta sèrie d'entrevistes asseurem al divan personatges prou coneguts per tothom i que tenen les seves arrels a l'Empordà, perquè ens parlin de com veuen la comarca i de quina manera els ha marcat el seu origen entramuntanat.

EL DIVAN DE L'EMPORDÀ

Marià Baig, físic

"Malauradament s'ha perdut gran part del patrimoni tecnològic i industrial de la comarca"

LÍDIA CERDÀ

Entrar a la casa que Marià Baig i Minobis tenia a l'Empordà és com entrar en una autèntica galeria d'art de l'última època de Baig. I ningú millor per fer la visita guiada que el mateix fill de l'artista, un físic apassionat per la recerca històrica de la seva terra natal, que va heretar la casa i alguna cosa més de la vena artística de la família Baig.

- Amb un pare pintor, i un avi músic, com és que vostè va passar-se a les ciències?

- El meu pare volia que fos metge, però com que sóc molt aprensiu, finalment vaig escollir la física. El que més m'agrada és investigar, tant si es tracta de temes més científics com també d'història, sóc com una rata de biblioteca. Cada vegada que, per la meua professió, em toca anar a algun congrés, una de les primeres coses que faig en el temps lliure és anar a la biblioteca o l'arxiu més propers per veure si trobo alguna dada referent a l'Empordà.

- I sovint les ha trobat i les ha publicat. Quan va començar a escriure?

- Quan estudiava la carrera vaig començar a escriure sobre la història de Sant Llorenç de la Muga, el poble on passo llargues temporades. Vaig publicar un petit article als *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*. Després em vaig proposar d'aprofundir en la història del poble, però al final han anat sorgint temes nous i encara està pendent d'acabar.

- Un d'aquests temes que ha sorgit és el llibre de Biure, que, per cert, es presenta aquest cap de setmana.

- Sí, això de Biure va ser una casualitat. Estava investigant la família dels Biure, un cognom usat per diversos llinatges, que em va portar fins al castell de Biure, al terme de Cabanelles. Llavors, un d'aquests dies en què remenava papers, concretament a l'Arxivo Histórico Nacional de Madrid, vaig trobar referències a les "cerimonias de entregas de las reales infantas" i em va picar la curiositat.

- I com a bon científic no va parar fins a treure'n l'entrellat.

- Exacte! Resulta que durant el segle XVIII, quan les infantas s'havien de casar amb un príncep estranger, es feien uns cerimonis de lliurament que tenien lloc precisament dins el terme municipal de Biure, prop de la frontera. Aquesta curiositat va portar-me a escriure la resta de la història del poble.

- I mentrestant la història de Sant Llorenç segueix pendent...

- Vaig fent a poc a poc. L'avantatge que tinc és el coneixement del lloc, puc fer molt treball de camp, que m'entusiasma. A més dels castells i esglésies vaig a veure les mines, els molins, els forns, la tecnologia a petita escala, vaja.

- És clar, suposo que sempre tendeix a observar la part científica que hi pot trobar.

- La veritat és que aquesta part ha estat molt oblidada i m'agradaria poder lligar les dues coses, història i tecnologia. Malauradament he vist com s'ha perdut

Marià Baig Aleu envoltat de quadres del seu pare (Foto: Lídia)

molta part del patrimoni industrial que hi havia a la comarca. A Sant Llorenç, per exemple, hi havia hagut una foneria militar. Ara estic treballant en aquesta part de la investigació. M'he proposat estudiar la història de la fàbrica de municions d'artilleria de Sant Llorenç, que era més important del que ara ens pot semblar. Es va muntar al segle XVIII i estava a l'avantguarda europea, en la línia de les millors foneries de l'època. Muntar aquesta fàbrica va ser una fita d'alta tecnologia en el seu moment.

- Vostè és el més indicat per parlar d'avenços tecnològics i científics. A part d'aquesta gran afició per la recerca històrica, en què està treballant a Barcelona?

- Tinc una plaça de física teòrica a la Universitat Autònoma, on combino la recerca amb les classes i estic en contacte amb altres centres que estan investigant en el camp de la física quàntica.

- Perdoni la ignorància, però, exactament en què consisteix?

- Els físics quàntics treballem en allò que Einstein només imaginava que podia passar. El feia experiments mentals amb àtoms i fotons individuals, però ara, aquests experiments es fan de veritat.

- Això està molt lluny de la recerca històrica.

- Efectivament és un altre món. Jo em vaig formar en el camp de la física de partícules elementals, però he anat derivant cap a la física quàntica, camp que està molt en contacte amb grups d'investigació en telecomunicacions, criptografia, comunicacions secretes i coses així.

- Sembla que em parli d'una pel·lícula d'espies.

- Sí, evidentment són investigacions que interessen els governs. I és que s'acosta un nou canvi tecnològic en el qual intervindran moltes ciències. Des de fa una desena d'anys s'estan fent experiments que han de canviar els coneixements i les aplicacions de la física, que evolucionarà de manera més interdisciplinària. Els progressos més grans s'estan fent en universitats petites com la d'Innsbrück, Hannover o París. A Espanya tot just s'està començant, però a Barcelona estem potenciant molt aquesta línia de recerca.

- Tornem al món de les lletres. L'any que ve se celebrarà el centenari en homenatge al seu pare, i vostè mateix hi participa cedint les obres per a una antològica que promet ser d'allò més interessant. Què n'espera d'aquest

centenari?

- Amb l'exposició volem aconseguir fer l'inventari, l'anàlisi i la catalogació que mai s'ha aconseguit fer de l'obra completa del meu pare. Quan va patir la crisi després de quedar-se cec, ell mateix va destruir gran part de les obres i la documentació que conservava, i per això aquesta tasca d'anàlisi està sent molt complicada. També esperem que surti a la llum molta obra inèdita que ell solia regalar als amics de Figueres, i que almenys podrem tenir-la localitzada.

- Vostè conserva sobretot obres de la segona època. Com recorda aquells anys?

- Era tota una experiència veure'l pintar, perquè amb el problema de la vista, necessitava sempre una lupa i, per tant, tenia una mà sempre ocupada, aguantant-la, i un camp de visió molt limitat. Però recordo que sempre s'imposava reptes i va recuperar antics temes com els gitanos, però tractats amb noves tècniques, amb més força. També és l'època de les bruixes, que comença a pintar arran de la seva primera exposició després de l'operació que li permeté recuperar part de la visió. També li agradaven les obres de gran format que suposaven per a ell un veritable repte i alhora una gran temptació.

EL PERFIL

És un miracle que els moderns mètodes d'ensenyament no hagin aniquilat la curiositat per aprendre, ja que aquesta delicada planta se sustenta per la llibertat: sense ella, s'assecca sense remei

Albert Einstein

La curiositat que Marià Baig té per aprendre sembla que no té límits. Professor de física del grup de Física Teòrica de la Universitat Autònoma de Barcelona, Marià Baig Aleu combina les classes sobre mecànica quàntica i els cursos sobre investigacions que interessen els governs. I és que s'acosta un nou canvi tecnològic en el qual intervindran moltes ciències. Des de fa una desena d'anys s'estan fent experiments que han de canviar els coneixements i les aplicacions de la física, que evolucionarà de manera més interdisciplinària. Els progressos més grans s'estan fent en universitats petites com la d'Innsbrück, Hannover o París. A Espanya tot just s'està començant, però a Barcelona estem potenciant molt aquesta línia de recerca.

- Tornem al món de les lletres. L'any que ve se celebrarà el centenari en homenatge al seu pare, i vostè mateix hi participa cedint les obres per a una antològica que promet ser d'allò més interessant. Què n'espera d'aquest